

**Educació per a la ciutadania****2012/2013**

Codi: 101661

Crèdits ECTS: 6

| Titulació                            | Pla                              | Tipus | Curs | Semestre |
|--------------------------------------|----------------------------------|-------|------|----------|
| 2500260 Graduat en Educació social   | 827 Graduat en Educació social   | OT    | 0    | 0        |
| 2500261 Graduat en Pedagogia         | 825 Graduat en Pedagogia         | OT    | 0    | 0        |
| 2500797 Graduat en Educació infantil | 847 Graduat en Educació infantil | OT    | 0    | 0        |
| 2500798 Graduat en Educació Primària | 896 Graduat en Educació Primària | OT    | 0    | 0        |

**Professor de contacte**

Nom: Antoni Santisteban Fernández

Correu electrònic: Antoni.Santisteban@uab.cat

**Utilització d'idiomes**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

**Prerequisits**

No existeixen.

**Objectius**

1. Analitzar i valorar l'actual concepció de l'educació per a una ciutadania democràtica i les raons que expliquen la introducció de l'assignatura dins de l'ensenyament obligatori.
2. Caracteritzar els criteris per a la selecció dels continguts i dels procediments de l'educació per a la ciutadania i la seva contribució al desenvolupament de la competència social i ciutadana, i de la resta de competències.
3. Comprendre diferents enfocaments teòrics i propostes pràctiques al voltant de l'educació per la ciutadania.
4. Conèixer i experimentar diferents mètodes i estratègies per a l'educació per a la ciutadania en contextos d'educació formal i no formal.

**Competències**

- Adoptar una actitud i un comportament ètics i actuar d'acord als principis deontològics de la professió
- Aplicar i coordinar programes de desenvolupament personal, social i cultural de caràcter educatiu i formatiu en modalitats presencials i virtuals.
- Dissenyar i desenvolupar processos de participació ciutadana i acció socio-comunitària.
- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin a les singulars necessitats educatives dels estudiants, a la igualtat de gènere, a l'equitat i al respecte als drets humans.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments

- i pràctiques sostenibles, que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans
- Promoure i col·laborar en accions, dins i fora de l'escola, organitzades per famílies, ajuntaments i altres institucions amb incidència en la formació ciutadana.
- Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i aplicar les aportacions de la història, la geografia i les ciències socials a l'ensenyament dels drets humans
2. Analitzar i aplicar les aportacions de la història, la geografia i les ciències socials a l'ensenyament dels drets humans.
3. Elaborar models de seqüències didàctiques per al foment de la llibertat democràtica, la igualtat de gènere, la justícia social i la solidaritat.
4. Identificar, descriure i analitzar models didàctics, estratègies i materials curriculars sobre la cultura política i la cultura cívica.

## Continguts

### Bloc 1

1. El concepte de ciutadania a l'educació: evolució i actualitat. Situació a Catalunya, Espanya y la UE.
2. L'Educació per a la Ciutadania en l'educació formal i experiències en contextos no formals.

### Bloc 2

3. Mètodes i estratègies d'ensenyament i aprenentatge en EpC. Mètodes socio-afectius i interacció educativa.
4. La perspectiva crítica de les ciències socials en l'EpC.

### Bloc 3

5. La pluralitat: convivència, diferència i organització social. Les representacions sobre el poder i el conflicte.
6. Sistemes polítics i cultura política: socialització política i escola.
7. La cultura cívica: racionalitat, comunicació, problemes socials i participació democràtica.
8. El futur: Drets Humans i ciutadana al món actual.

## Metodologia

El protagonista en el procés d'ensenyament aprenentatge és l'estudiant i és sota aquesta premissa s'ha planificat la metodologia de l'assignatura. El professorat presenta les opcions teòriques de les temàtiques i traspasa la responsabilitat als estudiants per a que construeixin els seus coneixements a partir de bibliografia, materials curriculars, propostes educatives, estudis de casos o programes d'innovació.

## Activitats formatives

| Títol                                     | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|-------------------------------------------|-------|------|--------------------------|
| <b>Tipus: Dirigides</b>                   |       |      |                          |
| Activitat presencial, amb estudi de casos | 45    | 1,8  | 1, 2, 3, 3, 4, 4         |
| <b>Tipus: Supervisades</b>                |       |      |                          |

|                                                                      |      |     |            |
|----------------------------------------------------------------------|------|-----|------------|
| Activitat d'avaluació continuada                                     | 7,5  | 0,3 | 3, 3, 4, 4 |
| Tutories sobre els temes i casos abordats en la classe               | 22,5 | 0,9 | 3, 3, 4, 4 |
| <b>Típus: Autònomes</b>                                              |      |     |            |
| Comentari bibliografia, activitats pràctiques, propostes i exposició | 75   | 3   | 1, 2, 4, 4 |

## Avaluació

Per poder superar l'assignatura s'han d'aprovar les activitats d'avaluació dels tres blocs. L'avaluació dels tres blocs comporta un seguiment dels treballs a realitzar, i una presentació continuada del que es demani en cada moment del curs.

L'assistència a classe és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes.

## Activitats d'avaluació

| Títol                                                                                                                                    | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------|------|--------------------------|
| Disseny de propostes d'intervenció didàctica a l'escola i control del temari de les unitats 5 a la 8                                     | 40% | 0     | 0    | 3, 3                     |
| Treball de seguiment de les lectures i de reflexió sobre les temàtiques tractades a classe, en referència al temari de les unitats 1 i 2 | 30% | 0     | 0    | 1, 2, 4, 4               |
| Treball de seguiment de les lectures i de reflexió sobre les temàtiques tractades a classe, en referència al temari de les unitats 3 i 4 | 30% | 0     | 0    | 1, 2, 4, 4               |

## Bibliografia

### Bibliografia recomanada

- ALBACETE, C./CÁRDENAS, I./DELGADO, C. (2000): Enseñar y aprender la democracia. Madrid. Síntesis
- BALL, O./GREADY, P. (2007): Los derechos humanos. Barcelona. Intermón Oxfam.
- BOLIVAR, A. (2007): Educación para la ciudadanía. Algo más que una asignatura. Barcelona, Graó
- CAMPS, V./GINER, S. (1998): Manual de civisme. Barcelona. Ariel
- CASAS, M./BOTELLA, J. (2003): La democracia y sus retos en el siglo XXI. Elementos para la formación democrática de los jóvenes. Barcelona. Praxis.
- CORTINA, A. (1998): Ciudadanos del Mundo. Hacia una teoría de la ciudadanía. Madrid. Alianza.
- DEBRAY, R. (2000): El civisme explicat a la meua filla. Barcelona. Empúries.
- EURYDICE (2005). La educación para la ciudadanía en el contexto escolar europeo. Ministerio de Educación y Ciencia.
- HEATER, D. (2007): Ciudadanía. Una breve historia. Madrid. Alianza Editorial. Ciencia Política.
- LÓPEZ, F./ARÀNEGA, S. (comp.): El mundo en guerra. La educación para la paz (3-12 años). Barcelona. Graó

- OLLER, M (1999): Trabajar problemas sociales en el aula, una alternativa a la transversalidad. AUPDCS (ed.): Un currículum de Ciencias Sociales para el siglo XXI. Qué contenidos y para qué. Universidad de La Rioja/Diada. 123-129
- PAGÈS, J./SANTISTEBAN, A. (1994): Democràcia i participació. Senderi. Quaderns d'Educació Ètica. Vic. EUMO
- PUIG, J. M. (et al.) (2006): Aprenentatge Servei. Educar per a la ciutadania. Barcelona. Octaedro.
- SANTISTEBAN, A. (2004). Formación de la Ciudadanía y educación política, en Vera, M.I. y Pérez, D. La Formación de la ciudadanía: Las TICs y los nuevos problemas. Alicante: AUPDCS. 377-388.
- SANTISTEBAN, A.; PAGÈS, J. (2007). La educación democrática de la ciudadanía: una propuesta conceptual. Ávila, R.M.; López Atxurra, R.; Fernández de Larrea, E. Las competencias profesionales para la enseñanza-aprendizaje de la Ciencias Sociales ante el reto europeo y la globalización. Bilbao: AUPDCS / Universidad del País Vasco. 353-367.
- SANTISTEBAN, A.; PAGÈS, J. (2007) El marco teórico para el desarrollo conceptual de la Educación para la Ciudadanía, en Pagès, J.; Santisteban, A. (coord.). Educación para la ciudadanía. Madrid: Wolters Kluwer. Guías para Educación Secundaria Obligatoria.  
<http://www.guiasensenanzasmedias.es/materiaESO.asp?materia=ciuda>
- SANTISTEBAN, A. (2008). La participació democràtica i l'associacionisme. Una proposta de treball per al districte 2 de la ciutat de Terrassa. Cicle Superior d'Educació Primària.
- SANTISTEBAN, A. (2012) La investigación sobre el desarrollo de la competencia social y ciudadana para una participación crítica. Dins De Alba, N.; García, F.; Santisteban, A. Edcar para la participación ciudadana en la enseñanza de las ciencias sociales. Sevilla: Díada. 277-286.

### **Revistes**

- Perspectiva Escolar 234, 1999. Educació política
- Perspectiva Escolar 270, 2002. Educació per a la ciutadania
- Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, geografía e historia 44. Nuevos enfoques de la educación cívica y de la educación política, 2005.
- Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, geografía e historia 64. Ciudadanía, 2010.
- Aula de Innovación educativa 187. La competencia social y ciudadana. 2009
- Cuadernos de Pedagogía 366, 2007. Educación para la ciudadanía

### **Pàgines web**

- Senderi. Educació en valors. <http://www.senderi.org/>
- Amnistia Internacional: Educació en drets humans <http://www.amnistiacatalunya.org/edu/cat/index.html>